AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de

افغان جرمن آنلاین

مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

سید عبیدالله نادر ۲۰۲۰/۰۵/۰۸

ځو لنډ تعلیمی، تربیوی، اخلاقی، او انتباهي کیسي

د نزاکت پوهیدني یا نزاکت فهمی په هکله لنډه کیسه:

نظام الملک د سلجوقیانود دربار وزیر وو ، چې په پوهه او دانایی کې ډیر مشهور وو ،او دا تر ننه پوری د هغی د علم وفضل او معرفت انګازی تر مونږ پوری رسیدلي ، وایی چې د ده عادت داسي وو چې چا به د خوړو ځخه که څه هم چې ډیره لږه اوکم به هم وو ورته راوړ نو نظام الملک به د ناستو کسانو سره وویشل ،یوه ورځ یو بزګر د ده حضور ته دری داني بادرنګه ،چې په پخوا به یی د نوی ګل او نیک فال په نامه لویانو ته وړل کیدل ، او دا یو دود وو او اوس هم په ځیني ځیو کي رواج لري ،نو نظام الملک هغه دری واړه په یواځي وخوړل .پرته له دي ځخه چه يي د ناستو کسانو په مینځ کي یی وویشي ،یو کس چې د ده په مخ کي لږ ګستاخ غوندی وو ،تری نه یي وپوښتل چې د دی سبب څه وو ،چې دا نن یی د خپل عادت پر خلاف بادرنګ یواځی وخوړل او حاضرین یی محروم کړل ،نظام الملک ووییل :کله چې ما لمری بادرنګ وخوړیر تریخ وو ،او همداسی دویم او دریم ورپسي ډیر ترخه ول ،ما د ځانه سره ووییل : که دا دناستو کسانو په مینځ کي وویشم ،د دي د تریخوالي تحمل به هیڅوک و نه شي کولای ،او خامخا به شکایت وکړي ،او حیا د دي مانع وګرځیده ،ځکه هغه بزګر چې په یو امید راغلی وو هغه به ډیر ناهیلي شي او د شرمساری احساس به وکړي

*****

کارغه او سپین ږیری:

سپین ږیری چې په ډیر متانت او درونډوالي په لاره کي روان وو نا ځاپه ودرید ، او مخامخ یي کتل لاروی چې یی تر شاه روان و، هغه هم ورته ودرید او تری یی و پوښتل با با څه ګوري څه دي ولیدل ،چې ناځاپه ودریدی : سپین ږیري ځواب ورکړ .دا مخامخ کارغه ګوری چې د لار سر ډبرکي کي اوبه ځکي ما سوچ و کړ که مخامخ پری ورشم زما څخه به وداره شي او وا به لو ځي ، نو ودریدم چې ښه اوبه و ښبني او په آرامه بیا زه خپل تګ ته دوام ورکړم ،ما د ځانه سره ووییل: سبحان الله انسانیت ته ځومر لاري شته ،نو زه هم د هغي سپین ږیري په پیروي ودریدم تر ځو هغه کارغه اوبه وځښي ،او یو ډیر لوی درس می د نزاکت پوهیدنی او اخلاقو واخیست

د افسوس عالم:

سپین ږیری بوډا چې ملا یی کړوپه وه ، او په رپانده لاسونو کي یي لکړه وه په لاس ،سر یی ښکته نیولی ،او دوه د لټون سترګي یی د ځمکي په لور ښخي کړي وي ، تا به وییل چې ګوندی څه لټوي ، او په ژور سوچ کښی وو ډوب ، یو ځوان هلک لاروی چې تر ځنګه یي تیریده ، نو د ټوکي په انداز کي یي ورته وییل : با با په خاورو کي څه لټوي؟ با با په انتباهي انداز کي ورته ووییل :د افسوس په یو عالم کي لټومه مي ، په خاورو کي ځواني.

*****

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولئ

د یو جانس کلبي او انځور ګر (نقاش):

دیو جانس کلبي د یونان د مشهورو فلاسفه وو او حکیمانو نه دی ،چې د تاریخ په اوږدو کې ،د ده حکیمانه او فیلسوفانه خبرو ډیر د حکمت او معرفت خاوندان ،په حیرت کښې پریښي ، او ډیرو د ده د حکیمانه او پند و حکمت نه ډکو خبرو څخه ټکان خوړلی او په خود راغلي ،نو وایي چې دیو جانس کلبي ته یو انځورګر ورغی او ورته یی وویل : چې ما انځورګري (نقاشي) پریښوده او اوس د طبابت د علم په حصول کې میشته یم ، دیو جانس کلبي چې حاضر جوابه ،نکته سنجه ، او حاضرالذهن انسان وو ،نو په خورا انتباهي انداز کې یي ورته وویل :چې انځور ګری پریښودل او د طبابت علم اختیارول ،دا د عقل په زیات والي دلالت کوي ،ولی هغه خطا چې په تصویر یا انځور کې مینځ ته راځي د هر چا نظر او سترګې هغه خطا ویني ،لیکن هغه خطا چې په طب کې مینځ ته راځي یا واقع کیږي ، هغه خاوری پوښي !

*****

گهرباره وینا:

یو بیګناه کس د یو حشمت او جلال خاوند پادشاه په وړاندی د یو کس په قتل مجرم و پیژندل شو ،پادشاه خپلو جلادانو ته حکم وکړ چې نور یې د کار څخه پرده اوچته کړئ ، او به عام بازار کې یي په دار ځوړند کړئ ، بیګناه چې د دار او په اصطلاح د پړي خبره واوریده ، نو د ځان سره یي وویل : توکلت وعلی الله چې توکل دي وي په خدای ، . کله چې جلادانو دی د دار په لور رهی کړ ،نو د ده په خوله کې لکه ګل د نو بهار خندا غوړیدلی وه ،په لاره یي ډیر خندل او په ډیر خوشحالی سره د دار په لور رهي وو .ډیر خلک د ده حالت ته په حیرت کې پاتي شول او جلادان هم د ده دي بی تفاوتی او شهامت ته ، د مرګ په وړاندی هک حیران ول ،او په معنی نه پوهیدل ،یو تن د ملګرو څخه چې ورسره نژدی روان وو ،او د زړه راز یي هم کله کله ورسره درلوده ، ورته یی وویل : په دي وخت کې ستا یار کومه دی ؟او هغه وفادار کومه دی؟ چې تا د دي حالت څخه وژغوري ،د خلاصون لاړ درسره څه دی ؟ دار وګوره انجام وګوره ، دا دومره خندا دي په څه ده ؟ ده ورته وویل : ای له انجام ځینې غافله ، که راته ګومره د بقا جامونه ، د فنا ساقي په لاس کې راکړي خو زما دا یو نفس او یو دَم د عمرباقي دی ،دا یو نفس غنیمت دی او په هیڅ قیمت بیرته نه راګرځي ،نو ډیر د حیف او افسوس ځای دی ،چې دا یو نفس او دا غنیمت دَم په غم او غصي سره تیر کړم . ښه به دا وي چې ، دا خو لنډي شیبی په خوشحالی سره تیری کړم ،ځکه دا ساعت بیرته نه راګرځي ،دا ښې خبری چې په عالم د معنویاتو کې د انسان روح او روان تازه کوی ، او په تیارو او غافله زړونو رڼا اچوي ،ډیر خلک یي په حیرت کې پریښودل ،او د هوش خاوندانو ته یی ، د خودی ټکان وکړ ،دا ګهر باره وینا د پادشاه غوږ ته ورسیده ،د پادشاه په شوندو کې د رحمت او بخشایش مسکا راغله ، او د بیګناه د دي پند آمیزه خبرو څخه یي چې د دي بی ګناه د ضمیر څخه سر چینه اخیسته د ده په بی ګناهی اعتراف وکړ .او هغه یی د نوازش او بخشایش سره وبخښه.

د فارسی ادب د تعلیمی او انتباهی اشعارو څخه په پشتو ادب کې ژباړه

*****

زما د یوه ملګري خاطره یا یوه لنډه د عبرت یوه کیسه:

د مسافری شپی او ورځي به مویه یوه ،کور کي په مختلفواو بیلو بیلوملکونود خلکو سره تیرولي ،چې د کاره به راغلو سره به راغونډ شو ،او د خپل د ورځني د سترګو لید حال او تجربی به موسره شریکولی او خوند به مو تری اخیسته،ډیر ځله به د شپی سره کښیناستو او باندارونه به مو سره کول ،زمونږ د باندار د کیسو محتوا ټوله د دنیا په کارو بار په مادیاتو او د کارو بار د جوړولو ، او کله به مو ټوکي ټکالي هم لرلی ، زمونږ یو ملګری چې ظاهراً ډیر چپ او خاموشه وو ،په عین د حال کې خوش لباسه خوش صورته او پوه انسان هم وو ،او کله به یي داسي خبری کولي چې ډیر معنی داره به وي ،او د ده د ژور سوچ څخه یي سر چینه اخیسته ، او کله به مونږ د ده په لوړو خبرو نه رسیدو یانی نه پوهیدو ، د ده عادت داسي وو چې ډیر ځله به تر نیمو شپو ،یو ساقی خانه کې چې زمونږ د کور تر څنګه وو ،ناست وو او د څو جامونو د څښلو سره به یي ، خپله د سوچ سلسله نوره هم پسي وزغلوله ،د ساقي خاني ساقي او ټولو د میکدي ملګرو سخته عقیده ورته پیدا کړي وه ، چې کله به دی نه وو ، د ساقي خاني د ملګرو له خوا به یي ډیري پښتني کیدي ،که څه هم ده هم کارو بار درلود،سوچ وزګار هم نه وو، زمونږ د ځینو ملګرو سره چې دا توان وو او د ده په وینااو یی سر خلاصیده هغوی به وبیل : چې ډیر پوه سړی دی ، خو ذاتي او طبیعي پوهه

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزی بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

هم ورسره د مطالعي ښخه زیاته ده ، یوه شپه زمونږ د یو ملګري چي هغه هم په اصطلاح نیمه فلسفی وو ،زړه یي ډیر د ده د نیمو شپو ناستی ته په میخانه کي تنګ شو ،چي یعنی دی ولي خوب ته نه راځي نو ورپسي ساقي خانی ته ورغی ،وي لیدل چي فلسفي ملګری یی ډوب په اندیښنو کي ناست دی ،ملګری می وایي : ما تري و پوښتل : چي نیمه شپه ده ، راځه بیده شه خوب وکه ؟ ده راته وویل : چي خوب خو همغه یو خوب وي چي سړی ټول عمر خوب کوي ، یعني قبر ته ابدی خوب ته یي اشاره وه ، او زیاته یي کړه :چي بیا به د عدم د خوبونو ښخه ستړي یو .خوب ته ډیر وخت لاشته ،خو د ځان د سموني او جوړوني د پاره ډیر لږ وخت مونږته راکړ شوی دی ،او د یو څو وزرونو خورولو مهلت راکړ شوی .او دي لنډ مهال کي باید د همت وزرونه وشوراوو .تر دي چي تیره شوه بیا به ځان ته هم ونه رسو، څه رسي و جهان ته ، او همداسي د حکمت او پند نه ډک یو څو ټکي یي نور هم وویل چي ماته یی سخت ټکان راکړ ،ځکه په ریښتیا هم که د غفلت له خوبه ځان وباسي، .او خودي خواته راځي ، نو په ربښتیا چي هم باید بیداره اوسي ،زمونږ نه ډېر وختونه او فرصتونه په هوساینې او خوب کي تیر شوي ،که د معرفت سترګي خلاصوئ ،نو په رڼو سترګو ماحول ته نطر واچوئ ،یقین ولرئ چي عادی ستونزی خو به ژر تر ژره حل کړو ،بلکه په ډیرو نورو اسرارو او په پټو رازونو به هم خبر شو

معنوي سکون:

مرید د ماحول له ناخوالو ستړی ستومانه او ځوریدلی ،د دیو صفته انسانانو د ځور او جفا ښخه چي د فرشتو په جامو کي یي هر راز ځور او جفا په دي ځوریدلي خلکو منلي ،او د دوی د نادانی او کم عقلی له آزاره د خپل معنوي سکون له پاره د خپل پیر مخي ته کښیناست ،پیر په خپل صاحبدلی پوهه او رسایي سره چي د صاحبدلانو خاصه ده ، د ده په تندي کي د زماني ناخوالي ولوستلي ،نو مرید نه یی حال وپښته ،مرید چي د دیو صفته انسانانو د ځور او جفا ښخه یي د صبر پیمانه نوره ډکه شوي وه نو پیر ته یي د زړه حال بیانوو ،پیر په ژور دقت او سوچ کي د مرید احوال اوریده ،د ده د شرح حاله ښخه شیبه په شیبه پیر د غمونو په سمندر کي لاهو کیده ،مرید د ډیرو ترخو خاطراتو او ناخوالو د تکرار له وجهي یی ستونۍ ونیول شو یعني ژړه غوني شو ،او په سخته ژړا یی پیل وکړ ،داسي یی وژړل ،چي د اوښکو باران یي ، په دواړو بارخوګانوجاري شو ،خو ناڅاپه په ژړا یي داسي زړه سپک شو چي تا به وویل : چي د عالم بارونه یی د اوږي ښخه اوچت شوي ،د پیر زړه پري سخت وردریده او وي وییل : بس دی بس دی ته اوس په خپل ژړا هغه ځای ته رسیدلای یي چي ډیر د ریاضت خاوندان ،چي په شپو شپو عبادتونه کوي ،دا مقام نشي تر لاسه کولای ،ته همدي دردونو د معنی خواته راکاږلی یي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکي په ځیر و لولئ